

**TURUN
YLIOPISTO**
Oikeustieteellinen
tiedekunta

Alustan ylläpitäjän avunantovastuun rajat huumausainerikoksessa

Rikosoikeuden yleiset opit
ON-työ

Laatija:
Noora Mynttinen

25.5.2025

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu
Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

ON-työ

Oppiaine: Rikosoikeus

Tekijä: Noora Mynttinen

Otsikko: Alustan ylläpitäjän avunantovastuun rajat huumausainerikoksessa

Ohjaaja: Tatu Hyttinen

Sivumäärä: VII + 23 sivua

Päivämäärä: 25.5.2025

Huumausaineiden kaupankäynti on siirtynyt sähköiseen ympäristöön ja erilaisille alustoille. Ilmiön myötä on tullut tarpeelliseksi tarkastella alustan ylläpitäjän rikosoikeudellista vastuuta alustalla tehtävistä huumausainerikoksista. Korkeimman oikeuden arvioitavaksi ilmiö tulikin ensimmäisen kerran tapauksessa KKO 2022:11, kun Tor-verkkoon perustetun keskustelupalstan ylläpitäjä oli aktiivisesti parantanut palstan toimivuutta vastaamaan palstalla käydyn huumausainekaupan tarpeita. Merkityksellistä ratkaisussa oli, että korkein oikeus tuomitsi ylläpitäjän tekijänä törkeästä huumausainerikoksesta eikä alempien oikeusasteiden tavoin avunannosta palstan kautta tehtyihin huumausainerikoksiin.

Tekijävastuun alaa onkin pidetty huumausainerikoksissa laajana, ja avunantovastuun tarkastelu on jäänyt oikeuskäytännössä ja -kirjallisuudessa vähäiseksi. Näin ollen työn tarkoituksena on määrittää alustan ylläpitäjän avunantovastuun rajat huumausainerikoksessa. Työssä selvitetään, millä edellytyksillä huumausaineiden levittämiseen käytetyn alustan ylläpitäjä voi syyllistyä huumausainerikokseen avunantajana. Kysymystä tarkastellaan hyödyntämällä tutkimusmetodina lainoppia, ja työn analyysi pohjautuu perusmuotoisen huumausainerikoksen tunnusmerkistöön ja sen levittämistä koskevaan tekemuotoon.

Työssä tunnistetaan, että ylläpitäjän avunantovastuun syntyminen edellyttää aksessorisuuden, ajallisen yhteyden, kausaalisuuden ja tahallisuuden vaatimuksen täyttymistä. Aksessorisuusvaatimuksen takia ylläpitäjän vastuuaseman syntyminen edellyttää, että pääteko on rangaistava huumausainerikos. Ajallisen yhteyden vaatimus puolestaan rajoittaa avunantamisen ajankohtaa, sillä huumausainerikos täyttyy varsin helposti eikä avunantaminen täyttymishetken jälkeen ole enää mahdollista. Kausaalisuusvaatimus toisaalta sallii monenlaiset avunantamisen tavat, mutta vain riittävän merkitykselliset ja aktiiviset toimet riittävät synnyttämään ylläpitäjälle avunantovastuun. Hyvin keskeiset ja merkittävät toimet tulevat arvioitavaksi puolestaan tekijävastuuna. Lopuksi havaitaan, että tahallisuusvaatimus ei ole aivan matala, sillä ylläpitäjän tulee olla todennäköisyystahallisuuden edellyttämällä tavalla tietoinen huumausainerikoksesta ja oman toimintansa huumausainerikosta edistävistä merkityksestä. Työ kokonaisuudessaan osoittaa, että alustan ylläpitäjän avunantovastuun soveltamisala huumausainerikoksessa on verrattain kapea.

Avainsanat: avunanto, huumausainerikos, osallisuus

Sisällys

Alustan ylläpitäjän avunantovastuun rajat huumausainerikoksessa	I
Lähteet	IV
Lyhenteet	VII
1 Johdanto	1
2 Avunannosta	3
3 Alustan ylläpitäjän avunantovastuun edellytykset	5
3.1 Aksessorisuus huumausainerikokseen	5
3.2 Avunannon ja huumausainerikoksen ajallinen yhteys	7
3.3 Kausaalisuus	9
3.4 Ylläpitäjän tahallisuus	14
3.4.1 Tahallisuuden sisältö ja kohteet	14
3.4.2 Tietoisuus huumausainerikoksesta	16
3.4.3 Tietoisuus oman toiminnan huumausainerikosta edistävästä merkityksestä	19
4 Johtopäätökset	22

Lähteet

Kirjallisuus

- Boucht, Johan – Frände, Dan, Suomen rikosoikeus: Rikosoikeuden yleisten oppien perusteet. 2., uudistettu painos. Poliisiammattikorkeakoulun oppikirjat 2019.
- Frände, Dan, Onko viimeinen sana sanottu olosuhdetahallisuudesta? Defensor Legis 2/2010, s. 157–165.
- Frände, Dan – Hyttinen, Tatu – Kallio, Heikki – Korkka-Knuts, Heli – Matikkala, Jussi – Tapani, Jussi – Tolvanen, Matti – Viljanen, Pekka – Wahlberg, Markus, Keskeiset rikokset. 5., uudistettu painos. Edita Publishing Oy 2023. (Keskeiset rikokset/kirjoittaja 2023).
- Hannula, Ilari – Neuvonen, Riku, Internetin keskustelupalstan ylläpitäjän vastuu rasistisesta rikoksesta. Lakimies 3/2011, s. 527–548.
- Hirvonen, Ari, Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan. Yleisen oikeustieteen julkaisuja 17. Helsinki 2011.
- Korkka-Knuts, Heli – Frände, Dan – Helenius, Dan, Yleinen rikosoikeus. 3., uudistettu painos. Edita Publishing Oy 2020.
- Korpisaari, Päivi, Sananvapaus verkossa – yksilöön kohdistuva vihapuhe ja verkkoalustan ylläpitäjän vastuu. Lakimies 7–8/2019, s. 928–952.
- Kühl, Kristian, Strafrecht: Allgemeiner Teil. 7., auflage. Vahlen 2012.
- Luoto, Lauri, Laiminlyönti avunantona. Lakimies 3–4/2015, s. 459–481.
- Luoto, Lauri, Avunannon rangaistavuuden edellytykset. Suomalainen lakimiesyhdistys 2018.
- Luoto, Lauri, Avunannon alaraja, kausaalisuusvaatimus sekä aksessorisuus päätteeseen – milloin tahallinen myötävaikuttaminen rikokseen voi tulla rangaistavaksi avunantona? Defensor Legis 1/2023, s. 201–212.
- Melander, Sakari, Allmänna förutsättningar för straffansvar [2016]. Övers. Lenita Häggblom. Helsingfors universitet 2019.
- Nuutila, Ari-Matti, Rikoslain yleinen osa. Lakimiesliiton kustannus 1997.
- Pihlajarinne, Taina, Keskustelupalstojen ylläpitäjän vastuu: EU-säätelystä kansalliseen oikeuteen – sananvapausrikokset ja tekijänoikeusrikos. Lakimies 6/2011, s. 1192–1214.
- Siro, Jukka, Huumausainerikokset. Edita Publishing Oy 2017.

Siro, Jukka – Savolainen, Elisa, Avunanto huumausainerikokseen. Edilex 2022/25, s. 1–15. (<https://www.edilex.fi/artikkelit/27488>, Luettu 13.4.2025)

Tapani, Jussi – Tolvanen, Matti – Hyttinen, Tatu, Rikosoikeuden yleinen osa: vastuuoppi. 3., uudistettu painos. Alma Talent 2019.

Vanhanen, Teemu, Rikoskumppanuutta vai avunantoa – onko sillä väliä? Tutkimus rikoksen tekemisen ja avunannon rajanvedosta varkaus- ja väkivaltarikoksissa. Turun yliopisto 2004.

Virallislähteet

HE 180/1992 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle rikoslain täydentämisestä huumausainerikoksia koskevilla säännöksillä.

HE 44/2002 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle rikosoikeuden yleisiä oppeja koskevan lainsäädännön uudistamiseksi.

Oikeustapaukset

KKO 2001:117 (Ään.)

KKO 2006:64

KKO 2009:75 (Ään.)

KKO 2009:87 (Ään.)

KKO 2010:47 (Ään.)

KKO 2014:22 (Ään.)

KKO 2015:10

KKO 2015:27

KKO 2017:88

KKO 2020:24

KKO 2021:80

KKO 2021:90

KKO 2022:11

KKO 2024:40 (Ään.)

KKO 2024:49

KKO 2024:50

KKO 2024:77

Muut lähteet

The International Narcotics Control Board, Report of the International Narcotics Control Board for 2023. United Nations, Vienna, 2024.

https://www.incb.org/documents/Publications/AnnualReports/AR2023/Annual_Report/E_INCB_2023_1_eng.pdf (Luettu 22.4.2025).

Lyhenteet

HE	hallituksen esitys
KKO	korkein oikeus
RL	rikoslaki (39/1889)
vp	valtiopäivät
Ään.	äänestysratkaisu

1 Johdanto

Huumausaineiden kauppaa käydään aiempaa enemmän sähköisessä ympäristössä, kuten TOR-verkossa ja Telegram-viestintäsovelluksessa. Alustoilla pääosin anonyyminä tapahtuva toiminta on haastanut viranomaisia eri tavoin, sillä se on helpottanut huumausaineiden saatavuutta ja mahdollistanut niiden leviämisen aiempaa laajemmalle.¹ Aikaisemmin lähinnä sananvapaus- ja tekijänoikeusrikosten näkökulmasta tehty alustan ylläpitäjän rikosoikeudellisen vastuun tarkastelu on ollut ilmiön myötä tarpeen ulottaa myös huumausainerikoksiin.² Korkein oikeus ottikin asiaan kantaa ensimmäisen kerran niin kutsuttua Sipulikanavaa koskevassa ratkaisussa helmikuussa 2022. Tapauksessa KKO 2022:11 A oli ylläpitänyt TOR-verkossa laajamittaiseen huumausainekauppaan käytettyä anonyymiä keskustelupalstaa vuosien 2014–2017 aikana. A oli toiminnan luonteesta tietoisena parantanut aktiivilla toimenpiteillään palstan toimivuutta vastaamaan kasvaneen huumausainekaupan tarpeita ja ohjeistanut palstalla käytyä huumausainekauppaa. Korkein oikeus katsoi, että A:n tekoa oli pidettävä rikoslain (39/1889) 50:1:n 4 kohdassa tarkoitettuna huumausaineen välittämisenä ja tuomitsi A:n törkeästä huumausainerikoksesta.

Käräjäoikeus ja hovioikeus olivat korkeimman oikeuden ratkaisusta poiketen katsoneet, ettei A:n menettely täyttänyt rikoslaissa säädettyä välittämisen tunnusmerkkiä, vaan sitä voitiin pitää avunantona yksittäisiin Sipulikanavan kautta tehtyihin huumausainerikoksiin. Oikeusasteiden näkemysero tekijä- ja avunantovastuusta kuvastaa nähdäkseni sitä lähtökohtaa, joka huumausainerikoksissa osallisuusopin näkökulmasta vallitsee. Huumausaineiden käsittelyn laajan kriminalisoinnin takia tekijävastuun ala huumausainerikoksissa on varsin laaja ja avunannon ala vastaavasti kapea.³ Varmasti osin tästä syystä avunantoa huumausainerikokseen ei ole myöskään oikeuskirjallisuudessa paljoa käsitelty, ja sitä koskevia korkeimman oikeuden ratkaisuja on vain vähän. Kun otetaan huomioon vielä verrattain uusi toimintaympäristö ja alustan ylläpitäjän rooli, vaatii avunantovastuun määrittely olemassa olevien näkemysten ja ratkaisujen arviointia sekä soveltamista tähän kontekstiin.

---

* Tämä notaariryö perustuu rikosoikeuden yleisten oppien erikoistumisjaksolla 2025 Mari Kauppilan kanssa laadittuun seminaarityöhön.

¹ The International Narcotics Control Board 2024, s. 3 ja 6.

² Ks. esim. Hannula – Neuvonen 2011; Pihlajarinne 2011; Korpisaari 2019; KKO 2010:47 (Ään.).

³ Siro – Savolainen 2022, s. 1.

Työn tarkoituksena on osallisuusopillisesta näkökulmasta selvittää, mihin asettuvat alustan ylläpitäjän eli alustasta ja sen toimivuudesta vastaavan tahon avunantovastuun rajat huumausainerikoksessa. Mielenkiintoni ei siis kohdistu siihen, miten ylläpitäjän erilaiset roolit esimerkiksi kaupallisena toimijana tai muussa lainsäädännössä asetetut velvoitteet vaikuttavat ylläpitäjän rikosoikeudellisen vastuun syntymiseen. Näin ollen tutkimuskysymykseni on: millä edellytyksillä huumausaineiden levittämiseen käytetyn alustan ylläpitäjä voi syyllistyä huumausainerikokseen avunantajana?

Työssä hyödynnettävä aineisto koostuu laeista ja niiden esitöistä, oikeuskirjallisuudesta sekä korkeimman oikeuden ratkaisuista. Tutkimusmetodina on lainoppi, joka pyrkii tulkitsemaan ja systematisoimaan voimassa olevaa oikeutta. Oikeussäännöille tulkinnan avulla annettavan merkityssisällön ja oikeussääntöjen keskinäisen järjestyksen selvittämiseen pyrkivän systematisoinnin tavoitteena on oikeusjärjestelmän koherenssin lisääminen.⁴

Työssä keskityn rikoslain 50:1:n perusmuotoiseen huumausainerikokseen ja erityisesti 50:1:n 4 kohdan huumausaineen levittämiseen, jonka katson tunnusmerkistöltään liittyvän läheisimmin alustalla tehtäviin huumausainerikoksiin ja alustan ylläpitäjän mahdolliseen avunantovastuuseen. Lainkohdassa rangaistavaksi on säädetty huumausaineen levittäminen sen kaikkine tekotapoineen.⁵ Rikoslain 50:1:n 4 kohdan mukaan huumausainerikoksesta rangaistukseen tuomitaan se, joka laittomasti myy, välittää, toiselle luovuttaa tai muulla tavoin levittää tai yrittää levittää huumausainetta. Lainkohdassa mainitulla välittämisellä tarkoitetaan esimerkiksi huumausaineen toimittamista myyjältä sen ostajalle. Myös myyjän tai ostajan hankkimista jollekin huumausaine-erälle pidetään välittämisenä.⁶ Huumausaineen levittämisen lisäksi alustan ylläpitäjän menettelyä voitaisiin arvioida avunantona RL 50:1:n 5 kohdan mukaiseen huumausaineen hankkimisen yritykseen. Huumausaineen levittäminen ja hankkimisen yritys ovat kuitenkin tekotapoina varsin erilaisia, minkä vuoksi jätän RL 50:1:n 5 kohdan työn rajatun sivumäärän vuoksi tarkastelun ulkopuolelle.

---

⁴ Hirvonen 2011, s. 25 ja 36–37.

⁵ HE 180/1992 vp, s. 20–21.

⁶ HE 180/1992 vp, s. 21.

2 Avunannosta

Rikoslain 5:6.1:n mukaan se, joka ennen rikosta tai sen aika neuvoin, toimin tai muilla tavoin tahallaan auttaa toista tahallisen rikoksen tai sen rangaistavan yrityksen tekemisessä, tuomitaan avunannosta rikokseen saman lainkohdan mukaan kuin tekijä. Lainkohdassa kuvattu avunanto on osallisuutta rikokseen. Kyse on rikoksen tekemistä alemman asteisesta myötävaikuttamisesta, jota voidaan pitää vähiten moitittavimpana osallisuuden muotona.⁷ Tästä syystä avunannolla onkin raja rankaisemattoman myötävaikuttamisen eli kokonaan osallisuusvastuun ulkopuolelle jäävän toiminnan kanssa.⁸ Edellä mainitussa lainkohdassa sekä oikeuskäytännössä ja -kirjallisuudessa määritellään avunannon rangaistavuuden edellytykset, joiden avulla rajanveto tehdään.

Toisaalta avunannolla on yhteinen raja myös kaikkiin muihin osallisuuden muotoihin.⁹ Osallisuusmuodot eivät ole kuitenkaan päällekkäisiä eikä arvioitavana oleva menettely voi täyttää kuin vain yhden osallisuusmuodon tunnusmerkit.¹⁰ Merkillepantavaa on, että osallisuusopissa tekijävastuun muotoja pidetään ensisijaisina, ja varsinaisen osallisuuden muodot jäävät toissijaisiksi.¹¹ Myös lain esitöiden mukaan avunantoa on kaikenlainen myötävaikuttaminen toisen rikokseen, jota ei ole pidettävä rikoskumppanuutena tai toisaalta yllytyksenä.¹² Näin ollen avunannon soveltamisalaa rajaa ylhäältä päin myös se, millaista toimintaa pidetään yllytyksenä, rikoskumppanuutena tai jonain muuna tekijävastuun muotona.

Tässä työssä mielenkiinto kohdistuu avunannon alarajan lisäksi sen ylärajaan, sillä huumausainerikoksen laaja tekijävastuun ala kaventaa avunannon soveltamisalaa ylhäältä päin. Huomionarvoista kuitenkin on, ettei minkäläinen tahansa myötävaikuttaminen rikokseen voi tulla rangaistavaksi avunantona. Avunantovastuu syntyy vain, kun kaikki avunannolle säädetty edellytykset täyttyvät arvioitavana olevassa tapauksessa.¹³ Avunantoa koskeva lainkohta asettaa avunannolle aksessorisuus-, kausaalisuus- ja tahallisuusvaatimuksen sekä vaatimuksen pääteon ja avunannon ajallisesta yhteydestä. Aksessorisuusvaatimus edellyttää, että avunannon kohteena on ensinnäkin tahallinen rikos tai sen rangaistava yritys.

---

⁷ Luoto 2018, s. 195.

⁸ HE 44/2002 vp, s. 157; Luoto 2018, s. 149.

⁹ Luoto 2018, s. 16.

¹⁰ Vanhanen 2004, s. 10.

¹¹ Luoto 2018, s. 16 ja 195–196.

¹² HE 44/2002 vp, s. 157.

¹³ Luoto 2018, s. 196.

Myötävaikuttamista tuottamukselliseen rikokseen ei voida pitää avunantona.¹⁴ Avunannon tekotavat on puolestaan määritelty väljästi. Lainkohdan mukaan avunanto on toisen auttamista neuvoin, toimin tai muilla tavoin. Kausaalisuusvaatimus kuitenkin edellyttää, että avunantaminen edistää päätekijän rikosta.¹⁵ Avunantamiselle on lisäksi asetettu aikarajat, joiden mukaan avunantajan on toimittava ennen rikosta tai sen aikana. Viimeisenä edellytyksenä on, että avunantaja toimii tahallisesti. Avunannossa on siten kyse tahallisesta myötävaikuttamisesta eikä tuottamuksellinen myötävaikuttaminen voi tulla arvioitavaksi avunantona.¹⁶

Vaikka lainkohta asettaa avunannon rangaistavuudelle yleiset edellytykset, päärikoksen tunnusmerkistö antaa avunannolle sen tarkemman sisällön. Edellä mainitun aksessorisuusvaatimuksen takia avunantoa ei voidakaan pitää täysin itsenäisenä tunnusmerkistönä.¹⁷ Siten päärikoksen tunnusmerkistö vaikuttaa aina avunannon edellytysten arviointiin. Esimerkiksi arvioitaessa kausaalisuusvaatimuksen täyttymistä, on välttämätöntä kiinnittää huomiota tunnusmerkistön rakenteeseen ja teon oikeudelliseen kontekstiin.¹⁸ Myös esimerkiksi avunantajan tahallisuuden arvioimisessa päärikoksen tunnusmerkistö vaikuttaa siihen, mistä päärikoksen seikoista avunantajan edellytetään olevan tietoinen. Viime kädessä tunnusmerkistö määrittää myös sen, voiko apua antaneen menettely tullakin arvioitavaksi jonain ensisijaisena pidettävistä tekijävastuun muodoista.¹⁹ Näin ollen tässä työssä ylläpitäjän avunantovastuun tarkastelu pohjautuu perusmuotoisen huumausainerikoksen tunnusmerkistöön ja erityisesti sen levittämistä koskevaan tekemuotoon.

---

¹⁴ HE 44/2002 vp, s. 156.

¹⁵ HE 44/2002 vp, s. 157.

¹⁶ HE 44/2002 vp, s. 156.

¹⁷ Luoto 2018, s. 39.

¹⁸ Tapani – Tolvanen – Hyttinen 2019, s. 536.

¹⁹ Vanhanen 2004, s. 18.

3 Alustan ylläpitäjän avunantovastuun edellytykset

3.1 Aksessorisuus huumausainerikokseen

Aksessorisuusvaatimuksesta seuraa, että alustan ylläpitäjän avunantovastuu edellyttää pääteon eli huumausainerikoksen rangaistavuutta. Päätekijän menettelyn tulee siis täyttää kaikki rikoksen yleiset edellytykset eli sen tulee olla tunnusmerkistön mukainen, oikeudenvastainen ja tahallisuutta osoittava.²⁰ Päätekoa ei kuitenkaan tarvitse lukea konkreettisesti päätekijän syyksi, ja menettelyn tunnusmerkistön mukaisuuden arviointi voidaan perustaa ulkoisiin seikkoihin.²¹ Jos taas jokin päärikoksen yleisistä edellytyksistä puuttuu, myös ylläpitäjän avunantovastuu sulkeutuu aksessorisuusvaatimuksen perusteella pois.²² Näin käy esimerkiksi silloin, kun päärikoksen tekijä on syyntakeeton tai tekohetkellä alle 15-vuotias.²³ Kun päärikoksen yleiset edellytykset täyttyvät, avunannolle on määritelty kelvollinen kohde, ja aksessorisuusvaatimus täyttyy. Määrittelyn jälkeen avunannon yhteys päätekoon katkeaa ja ylläpitäjän vastuuta avunantajana arvioidaan subjektiivisessa suhteessa itsenäisesti.²⁴

Huumausainerikoksen rangaistavuuden alaraja on lähtökohtaisesti hyvin alhainen, ja sen tunnusmerkistö kattaa varsin moninaiset tekotavat. Näin ollen rikosoikeudellisen vastuun edellytykset täyttyvät verrattain helposti. Myös huumausainerikoksen yritys on rangaistava. Aksessorisuusvaatimuksella on kuitenkin tärkeä merkitys määriteltäessä ylläpitäjän avunantovastuun rajoja, sillä se estää vastuun liiallisen laajenemisen.²⁵

Aksessorisuusvaatimuksen mukaan ylläpitäjän vastuu avunantajana onkin määrättyyn rajaan asti sidoksissa pääteon rangaistavuuteen ja sen oikeudelliseen arviointiin.²⁶ Päätekijän huumausainerikos, joka täyttää rikoksen yleiset edellytykset, muodostaakin ylläpitäjän avunantovastuun ylärajan. Ylläpitäjä avunantajana ei näin ollen koskaan vastaa enemmästä kuin mitä päätekijä on todella tehnyt.²⁷

---

²⁰ HE 44/2002 vp, s. 148–149.

²¹ KKO 2021:90, kohdat 7 ja 8.

²² Näin on myös silloin, kun muutoksenhaun myötä pääteon jokin rikosoikeudellisen vastuun yleisistä edellytyksistä jää puuttumaan eikä päätekoa enää ole. Ks. esim. KKO 2020:24 kohta 20, jossa pääteon puuttuminen on oikeudenkäymiskaaren 31:8.3:ssa tarkoitettu peruste purkaa osallisuutta koskeva tuomio.

²³ Tapani – Tolvanen – Hyttinen 2019, s. 532. Vrt. Korkka-Knuts – Frände – Helenius 2020, s. 343 ja 347.

²⁴ HE 44/2002 vp, s. 149.

²⁵ Luoto 2018, s. 50.

²⁶ HE 44/2002 vp, s. 146 ja 149.

²⁷ HE 44/2002 vp, s. 155–157.

Mikäli rikosten yleisten edellytysten täyttyminen voidaan näyttää päätekijän ulkoisesti arvioitavissa olevan menettelyn perusteella, on äärimmäisessä tapauksessa mahdollista tuomita avunannosta myös sellaiseen päätekoon, jonka tekijä jää anonyymiksi.²⁸ Tällainen tilanne voisi nähdäkseni hyvinkin syntyä, kun alustaa hyödynnetään huumausaineiden levittämiserikoksessa. Mikäli huumausaineen myyjä onnistuisi teknisin keinoin salaamaan henkilöllisyytensä, voitaisiin alustan ylläpitäjän katsoa syyllistyneen avunantajana huumausainerikokseen, jos näyttö riittää osoittamaan rikoksen yleisten edellytysten täyttymisen.

Rikoslain 4 luvun vastuuvapausperusteiden soveltuminen päätekijän menettelyyn vaikuttaa tietyissä tilanteissa myös ylläpitäjän vastuuasemaan. Näin käy silloin, kun päätekijän menettelyä ei RL 4:1:n tunnusmerkistöerehdyksen tai RL 4:3:n vastuusta vapauttavaa seikkaa koskevan erehdyksen soveltamisen vuoksi katsota tahalliseksi. Tahallisuuden puuttuminen johtaa siihen, ettei myöskään ylläpitäjän avunanto päätekoon ole mahdollista.²⁹

Oikeuskäytännön mukaan tunnusmerkistöerehdyistä ei kuitenkaan voida soveltaa tilanteessa, jossa päätekijä on tarkoituksella jättäytynyt tietämättömäksi tunnusmerkistön täyttävien olosuhteiden olemassaolosta. Tapauksessa KKO 2006:64 A ja B olivat toimeksiantajansa ohjeiden mukaisesti kuljettaneet reppua, jossa oli suuri määrä vaaralliseksi luokiteltua huumausainetta. A ja B kiistivät, että he olisivat olleet tietoisia repussa olleen huumausaineen laadusta ja näin ollen sen vaarallisuudesta. Perusteluissaan korkein oikeus kuitenkin totesi, että A:n ja B:n käyttäytyminen osoitti heidän hyväksyneen repun kaikki mahdolliset ainevaihtoehdot. Pelkkä asioiden tarkoituksellinen selvittämättä jättäminen ei voinut johtaa tunnusmerkistöerehdyksen soveltamiseen. Korkein oikeus katsoikin A:n ja B:n syyllistyneen törkeään huumausainerikokseen.

Ylläpitäjän avunanto huumausainerikokseen ei ole mahdollista myöskään tilanteissa, joissa päätekijän menettely katsotaan tehdyksi oikeuttamisperusteen eli RL 4:4.1:n hätävarjelun tai RL 4:5.1:n pakkotilan nojalla.³⁰ Nähdäkseni näistä kuitenkin ainoastaan jälkimmäinen voisi käytännössä tulla sovellettavaksi huumausainerikoksessa ja siten tulla arvioitavaksi myös ylläpitäjän avunantovastuun poistavana perusteena.

---

²⁸ HE 44/2002 vp, s. 147. Ks. myös Luoto 2023, s. 212.

²⁹ Luoto 2023, s. 212.

³⁰ Luoto 2023, s. 213.

Anteeksiantoperusteiksi katsottavat ja tekijän rangaistusvastuun poistavat RL 4:2:n kieltoerehdys, RL 4:4.2:n hätävarjelun liioittelu, RL 4:5.2:n pakkotila ja RL 4:6.3:n voimakeinojen käyttö eivät sen sijaan poista rikoksen yleisiä edellytyksiä eikä siten aksessorisuusvaatimuksen täyttävää päätekoa.³¹ Näin ollen ne eivät myöskään vaikuta ylläpitäjän menettelyn arviointiin avunantona. Kuten oikeuttamisperusteistakin, voi luetelluista anteeksiantoperusteista käytännössä tulla huumausainerikoksessa sovellettavaksi lähtökohtaisesti vain pakkotilaa koskeva säännös. Anteeksiantoperusteet lukeutuvatkin RL 5:7:ssä säännelyihin erityisiin henkilöön liittyviin olosuhteisiin, jotka vaikuttavat teon rangaistavuuteen joko enentävästi, vähentävästi tai rangaistavuuden poistavasti. Ne koskevat vain mainitussa suhteessa olevaa tekijää, yllyttäjää tai avunantajaa, eivätkä ne siten vaikuta muiden osallisten rikosoikeudellisen vastuun muodostumiseen.³² Näin ollen ylläpitäjään itseensä liittyvä RL 5:7:n erityinen olosuhde vaikuttaisi hänen menettelynsä rangaistavuuden arviointiin. Sen sijaan huumausainerikoksen tekijään liittyvällä erityisellä olosuhteella ei olisi vaikutusta ylläpitäjän menettelyn rangaistavuuteen. Myöskään päätekijän tuomitsemisen estävät prosessuaaliset seikat eivät lähtökohtaisesti muodostu esteeksi avunannosta rankaisemiselle.³³

3.2 Avunannon ja huumausainerikoksen ajallinen yhteys

Ylläpitäjän toiminnan ja huumausainerikoksen välillä tulee vallita ajallinen yhteys, jotta myötävaikuttamista voidaan pitää avunantona huumausainerikokseen. Edellytyksenä on, että ylläpitäjä toimii ennen huumausainerikosta tai viimeistään sen aikana.³⁴ Vaatimus ajallisesta yhteydestä jää siten täyttymättä, mikäli ylläpitäjä toimii vasta huumausainerikoksen täyttymisen jälkeen. Ratkaisevaa onkin määritellä, milloin huumausainerikos voidaan katsoa täytyneeksi ja ylläpitäjän toimintaa ei voida enää pitää avunantona kyseiseen rikokseen.

Rikos katsotaan täytyneeksi, kun rikoksen kaikki tunnusmerkistötekijät ovat täytyneet.³⁵ Tästä syystä arviointi pohjautuu aina kuhunkin rikostunnusmerkistöön.³⁶ Huumausainerikos luokitellaan tekorikokseksi, jolloin tunnusmerkistössä kuvattu tekeminen on jo itsessään säädetty rangaistavaksi.³⁷ Näin ollen huumausainerikoksen täyttymiseen riittää, että

---

³¹ Luoto 2023, s. 213.

³² HE 44/2002 vp, s. 158; Luoto 2023, s. 213.

³³ Luoto 2018, s. 62.

³⁴ HE 44/2002 vp, s. 157.

³⁵ Boucht – Frände 2019, s. 144.

³⁶ Korkka-Knuts – Frände – Helenius 2020, s. 349.

³⁷ Melander 2019, s. 110.

huumausainetta levitetään tunnusmerkistössä kuvatulla tavalla. Merkillepantavaa kuitenkin on, että tunnusmerkistössä mainitut levittämisen tekotavat ovat osin päällekkäisiä, minkä takia tekotavat voivat täyttyä peräkkäin. Esimerkiksi huumausaineen luovuttaminen ja myyminen menevät tekotapoina osin päällekkäin, sillä myyminen on vastikkeellista luovuttamista.³⁸ Vaikka päärikos lopulta täyttäisi levittämisen tekotavoista useamman, mahdollisuus avunantoon päättyy heti, kun jokin tekotavoista on täyttynyt. Tilannetta voidaan havainnollistaa seuraavalla ratkaisulla.

Tapauksessa KKO 2024:77 päätekijät olivat syyllistyneet törkeään huumausainerikokseen muun muassa myymällä huumausaineita. Tapauksessa päätekijät olivat luovuttaneet huumausaineet ostajille, ja ostajat olivat maksaneet niistä jälkikäteen huumausaineiden edelleenmyynnistä saamallaan varoilla. Avunannosta syytetty A oli vastaanottanut varat ostajilta ja kuljettanut ne toiselle päätekijöistä. Korkein oikeus katsoi, että huumausainerikos oli täyttynyt jo silloin, kun päätekijät olivat luovuttaneet huumausaineet ostajille. Rikoksen täyttymiseen ei vaikuttanut se, että luovutuksesta maksettiin myöhemmin vastiketta ja päätekijöiden menettelyä voitiin lopulta pitää huumausaineiden myymisenä. Korkeimman oikeuden mukaan huumausainerikos olisi ehtinyt täyttyä myös, vaikka vastike olisi maksettu jo huumausaineiden luovutushetkellä. Koska A oli toiminut vasta rikoksen täyttymisen eli huumausaineiden luovuttamisen jälkeen, ei toimintaa voitu pitää avunantona huumausainerikokseen. A tuomittiin lopulta törkeästä rahanpesusta.

Kyseinen ratkaisu korostaa tarvetta määrittää kussakin tapauksessa ajankohta, jolloin tunnusmerkistö on täyttynyt, sillä kyseinen hetki määrittää sen, milloin apua antaneen menettelyä ei voida enää pitää avunantona. A:n menettelyä olisi mahdollisesti voitu arvioida avunantona huumausainerikokseen, mikäli A olisi vastaanottanut maksut ja käsitellyt niitä ennen huumausaineiden luovuttamista ostajille. Korkeimman oikeuden ratkaisu antaa siten tulkinnallista apua ylläpitäjän avunantovastuun arviointiin.

Voidaankin todeta, että huumausainerikos täyttyy varsin helposti, sillä huumausainerikoksen tunnusmerkistössä rangaistaan kattavasti erilaiset levittämisen tekotavat. Toisaalta myös ajankohta, jolloin avunanto ei ole enää mahdollista, saavutetaan helposti. Näin ollen avunannon ja huumausainerikoksen ajallinen yhteys täyttyy sitä varmemmin, mitä varhaisemmassa vaiheessa ylläpitäjä toimii ennen huumausaineen levittämistekoa. Mitä

---

³⁸ Keskeiset rikokset/Tolvanen – Kallio 2023, s. 1023.

lähempänä levittämistekoa avunantaminen tehdään, sitä suurempi riski on, että huumausainerikos ehtii täytyä ja vaatimus ajallisesta yhteydestä jää täyttymättä. Vaikka avunantaminen voidaan tehdä hyvinkin paljon ennen päarikosta, on syytä nostaa esiin, että avunannon kausaalisuus- ja tahallisuusvaatimus voivat kuitenkin jäädä täyttymättä, mikäli avunantaminen tehdään ajallisesti varsin etäällä huumausainerikoksesta.

3.3 Kausaalisuus

Avunannon lievennetystä kausaalisuusvaatimuksesta johtuu, ettei alustan ylläpitäjän avunantotoimen tarvitse olla huumausainerikoksen syntymisen välttämätön edellytys. Ylläpitäjän toiminnan arviointi avunantona edellyttää kuitenkin, että hänen toimintansa on edistänyt päätekijän tekemän huumausainerikoksen syntymistä eli lisännyt sen toteutumisen todennäköisyyttä. Lainsäätäjä ei ole asettanut tarkkaa rajaa sille, kuinka paljon päätekijän tekemän rikoksen todennäköisyyden tulisi kasvaa, vaan se tulee arvioida kussakin tapauksessa erikseen.³⁹ Avunannon objektiivisen tunnusmerkistön täyttymisen on oikeuskäytännössä katsottu lisäksi edellyttävän, että avunantotoimi on kokonaisuutena arvostellen merkityksellinen päarikoksen toteutumiselle.⁴⁰ Merkityksellisyyden arviointi on olennaista määritettäessä niin avunannon alarajaa eli rikosvastuun ulkopuolelle jäävää myötävaikuttamista kuin myös avunannon ylärajaa eli avunannon suhdetta rikoskumppanuuteen tai muihin tekijävastuun muotoihin.⁴¹ Vaikka jokainen tapaus on arvioitava omanaan, on oikeuskäytännön ja -kirjallisuuden perusteella kuitenkin mahdollista hahmotella, minkälaiset ylläpitäjän toimet voivat lähtökohtaisesti täyttää avunannon objektiivisen tunnusmerkistön ja tulla siten arvioitaviksi avunantona huumausainerikokseen.

Ennen avunantotoimien päarikosta edistävän vaikutuksen ja menettelyn kokonaismerkityksen arvioimista on syytä lyhyesti tarkastella sitä, minkälaisina toimina avunantaminen voi ylipäätään ilmetä. Rikoslain 5:6:n mukaan avunanto on mahdollista neuvoin, toimin tai muilla tavoin. Lainkohdan termit viittaavat aktiiviseen tekemiseen.⁴² Lain sanamuodon perusteella voidaan todeta, että avunanto voi käytännössä ilmetä minkälaisena psyykkisenä tai fyysisenä toimena tahansa, eivätkä ne ole toisiaan poissulkevia.⁴³ Näin ollen alustan

---

³⁹ HE 44/2002 vp, s. 157.

⁴⁰ Ks. esim. ratkaisut KKO 2009:75 (Ään.) ja KKO 2009:87 (Ään.), joissa korkein oikeus arvioi avunannon kausaalisuusvaatimuksen sisältöä ja avunantotoimien merkityksellisyyttä päarikoksen toteutumiselle ensimmäisen kerran vuoden 2004 rikoslain yleisen osan uudistuksen jälkeen.

⁴¹ Siro 2017, s. 188.

⁴² Tapani – Tolvanen – Hyttinen 2019, s. 532.

⁴³ Luoto 2018, s. 87.

perustaminen, siellä ylläpitäjän antamat neuvot ja ohjeet sekä kaikki muunkinlaiset alustan ylläpitämiseen liittyvät toimet voivat sinänsä olla RL 5:6:n mukaisia avunantotoimia. Myös päätekijöiden rikoksen tekemistä koskevan motivaation vahvistaminen tahallisesti voidaan katsoa psyykkiseksi avunannoksi.⁴⁴ Sen sijaan pelkkää passiivista menettelyä ei oikeuskäytännön mukaan voida yksinään pitää RL 5:6:n mukaisena avunantona.⁴⁵ Huomionarvoista on, että menettelyn katsotaan kuitenkin muuttuvan aktiiviseksi jo verrattain pienillä toimilla. Tällöin myös passiivisuus kytkeytyy osaksi avunantona mahdollisesti arvioitavaa kokonaisuutta.⁴⁶

Aktiivisten toimien ohella myös laiminlyönti voidaan katsoa avunantotoimeksi silloin, kun se edistää päärikoksen täytäntöönpanoa tavalla, joka voidaan rinnastaa positiivisella toimella tapahtuvaan täytäntöönpanon edistämiseen.⁴⁷ Kyse on niin sanotusta rinnastumisvaatimuksesta.⁴⁸ Luoto on esittänyt näkemyksen, jonka mukaan laiminlyönnin rinnastuminen aktiiviseen toimintaan edellyttää lähtökohtaisesti aina myös avunantajalta aktiivisia toimia vaativan RL 3:3.2:n mukaisen erityisen oikeudellisen velvollisuuden tunnistamista.⁴⁹ Jaan Luodon näkemyksen, sillä menettelyn arviointi laiminlyöntinä pohjautuu henkilön toiminnalle asetettuihin odotuksiin, ja rikosoikeudellisen vastuun syntymiseksi tällaisten odotusten tulisi käydä ilmi laista. Luodon näkemys saa osaltaan tukea myös ratkaisusta KKO 2014:22. Korkeimman oikeuden esittämän tulkintakannanoton mukaan passiivisuus voi täyttää avunannon rangaistavuuden edellytykset vain, jos henkilön käyttäytyminen on joko nimenomaisesti edistänyt päärikosta tai hänellä on ollut erityinen oikeudellinen velvollisuus puuttua tapahtumiin. Avunantoa koskevien lain esitöiden mukaan avunantajan erityinen oikeudellinen velvollisuus estää seuraus ja kyseisen velvollisuuden laiminlyönti saavat kuitenkin aikaan tekijävastuun.⁵⁰ Epävarsinainen laiminlyöntirikos ei voisi siten synnyttää avunantovastuuta.

Edellä esitetty johtaa siihen, että laiminlyöntinä toteutettavan avunannon soveltamisala jää varsin kapeaksi. Laiminlyönti voi johtaa avunantovastuuseen vain erityisiä tekotapaa tai

---

⁴⁴ KKO 2014:22 (Ään.), kohta 10.

⁴⁵ Ks. esim. KKO 2014:22 (Ään.), kohta 9; KKO 2015:10, kohta 13. Ks. myös KKO 2017:88, kohta 41; Luoto 2023, s. 209.

⁴⁶ KKO 2015:10, kohdat 12 ja 13; Luoto 2023, s. 209–210.

⁴⁷ HE 44/2002, s. 157.

⁴⁸ Luoto 2015, s. 459.

⁴⁹ Luoto 2015, s. 473–475.

⁵⁰ HE 44/2002 vp, s. 157.

tekijää määrittäviä tunnusmerkkejä sisältävissä tunnusmerkistöissä.⁵¹ Lisäksi korkein oikeus on todennut, ettei huumausainerikoksen tunnusmerkistössä edellytetä seurauksen aiheuttamista eikä RL 3:3.2:n erityistä oikeudellista velvollisuutta koskevaa lainkohtaa voida siten suoraan soveltaa arvioitaessa laiminlyönnistä rankaisemista huumausainerikoksena tai avunantona siihen.⁵² Käytännössä laiminlyönnillä toteutettava avunanto huumausainerikokseen muodostaakin lähinnä teoreettisen vaihtoehdon. Alustan ylläpitäjän avunantovastuu syntyy siten ensisijaisesti muun kuin laiminlyöntinä toteutettavan myötävaikuttamisen perusteella.⁵³

Avunannon alarajan ylittyminen edellyttää aiemmin esiin tuodun avunannon objektiivisen tunnusmerkistön mukaisesti sitä, että alustan ylläpitäjän toimet ovat sekä lisänneet päärikoksen toteutumisen todennäköisyyttä että olleet kokonaisuutena arvostellen merkityksellisiä päärikoksen toteutumiselle. Arvioitaessa toimien päätekoa edistävää vaikutusta tulee huomiota kiinnittää rikostunnusmerkistön, tässä tapauksessa RL 50:1:n 4 kohdan, rakenteeseen ja teon oikeudelliseen kontekstiin.⁵⁴ Tämä voi johtaa siihen, että lähtökohtaisesti avunannoksi katsottavat toimet voivat tietyissä olosuhteissa tulla arvioitaviksi tekijävastuuna.⁵⁵ Huumausainesääntelyä tulkittaessa tulee myös huomioida sen tarkoitus torjua kaikenlaista laitonta huumausainekauppaa.⁵⁶ Tämän lisäksi fyysisten avunantotoimien tulee edistää päätekijän toimintaa sen konkreettisessa toteutumismuodossa.⁵⁷ Sen sijaan psyykkisten avunantotoimien kausaalisuus edellyttää, että päätekijä ottaa avunannon vastaan ja on siten tietoinen avunantajan toiminnasta. Tässäkään tapauksessa päätekijältä ei kuitenkaan edellytä tietoa mahdollisesta avunantotarkoituksesta.⁵⁸ Lopulta avunannon objektiivisen tunnusmerkistön täyttyminen tulee myös arvioida kaikkien päärikoksen tekotapojen ja niiden tunnusmerkistöjen osalta erikseen.⁵⁹

Oikeuskirjallisuudessa on lähtökohtaisesti katsottu, että vähäiset avunantotoimet rajautuvat juuri riittämättömän merkityksellisyytensä vuoksi avunantovastuun ulkopuolelle.⁶⁰ Näin ollen esimerkiksi pelkkä alustan perustaminen ilman minkäänlaisia ylläpitotoimia ei välttämättä

---

⁵¹ Luoto 2015, s. 479–480; Luoto 2018, s. 97–98.

⁵² KKO 2015:27, kohta 9.

⁵³ Siro 2017, s. 194–195.

⁵⁴ Tapani – Tolvanen – Hyttinen 2019, s. 536.

⁵⁵ Siro – Savolainen 2022, s. 10.

⁵⁶ KKO 2022:11, kohta 13.

⁵⁷ Luoto 2018, s. 85.

⁵⁸ Luoto 2018, s. 88–89.

⁵⁹ KKO 2021:80, kohdat 6–13.

⁶⁰ Siro 2017, s. 188; Korkka-Knuts – Helenius – Frände 2020, s. 350.

vielä yksinään riittää täyttämään avunannon objektiivista tunnusmerkistöä. Nähdäkseni näin on, vaikka alustan perustaminen voisi sinänsä olla RL 5:6:ssä tarkoitettu toimi ja sen todennäköisesti voitaisiin katsoa ainakin jossakin määrin edistävän huumausainerikoksen syntymistä. Huumausaineen käyttäjän tietojen kertominen huumausaineen myyjälle sen sijaan voisi huumausainerikoksen myöhemmin toteutuessa tulla arvioitavaksi avunantona.⁶¹ Myös toisen puolesta verkkoon laadittu huumausaineiden myynti-ilmoitus voisi tekijävastuun sijasta synnyttää avunantovastuun, mikäli markkinointi olisi yleisluontoista ja kohdistuisi määrittelemättömälle ostajakunnalle. Tätä laajempi toisen huumausaineikauppojen edistäminen katsottaisiin todennäköisesti jo huumausaineiden välittämiseksi.⁶² Mikäli yhteisen tarkoituksen jakavia ylläpitäjiä olisi useampi, voitaisiin yksittäisen ylläpitäjän erikseen arvioituna vähäisiä toimia kuitenkin pitää kokonaisarvioinnissa perustellusti merkityksellisempinä ja saada näin aikaan avunanto- tai jopa tekijävastuu.⁶³ Tällainen eriytynyt työnjako ei siis kokonaisarvioinnin vuoksi lähtökohtaisesti johda rikosoikeudellisesta vastuusta vapautumiseen.

Huomionarvoista avunannon alarajaa määriteltäessä on, että myös yksittäin tarkasteltuna vähäisiltä näyttävät aktiiviset toimet voivat synnyttää avunantovastuun, mikäli ne toistuvat pidemmällä ajanjaksolla.⁶⁴ Tämä on merkityksellistä arvioitaessa alustan ylläpitäjän avunantovastuuta, sillä tyypillisesti alusta luodaan pidempiaikaista eikä vain hetkellistä käyttöä varten. Pidempiaikainen käyttö johtaa usein myös toiminnan laajenemiseen ja vakiintumiseen, millä voidaan katsoa olevan merkitystä ylläpitäjän avunantovastuun syntymiselle. Toisaalta on mahdollista, että päärikoksen keston nähden lyhyttä ja avunannoksi sinällään laskettavaa menettelyä ei pidetä rikosoikeudellisesti merkityksellisenä.⁶⁵ Sen sijaan huumausainerikokseen syyllistyneen kiinnijäämisriskiä pienentäviä toimia on merkityksellisyytensä puolesta voitu arvioida avunantona.⁶⁶ Näin ollen, mikäli ylläpitäjä huolehtii huumausaineen myyjän ja ostajan välisestä anonyymistä viestinnästä ja siten toimii heidän yhdistettävyyden peittäjänä, voitaisiin toimintaa arvioida avunantona huumausainerikokseen.

---

⁶¹ Keskeiset rikokset/Tolvanen – Kallio 2023, s. 1023.

⁶² Siro – Savolainen 2022, s. 7. Ks. myös KKO 2022:11, kohta 15.

⁶³ KKO 2010:47 (Ään.), kohdat 18 ja 19.

⁶⁴ KKO 2015:10, kohdat 12 ja 13.

⁶⁵ Ks. esim. KKO 2009:75 (Ään.), kohta 9.

⁶⁶ KKO 2001:117 (Ään.). Ks. myös KKO 2024:50, jossa on kyse kiinnijäämisriskiä pienentäneestä avunannosta tuomittavan rangaistuksen määräämisestä.

Avunannon ylärajan arviointi on alarajan arvioinnin tavoin viimekädessä tapauskohtaista kokonaisarviointia.⁶⁷ Kun arvioidaan avunannon ja rikoskumppanuuden tai jonkin muun tekijävastuun muodon välistä suhdetta, voidaan huomiota kiinnittää esimerkiksi myötävaikuttamisen ja tunnusmerkistön täyttävän täytäntöönpanotoimen väliseen etäisyyteen.⁶⁸ Avunantotoimien keskeisyys ja välttämättömyys tunnusmerkistön mukaisen toiminnan, esimerkiksi huumausaineiden levittämisen, kannalta ovat olennaisia vastuun kohdistumiselle. Alustan ylläpitäjän avunanto- ja tekijävastuun välistä rajaa huumausaineen levittämiserikoksessa voidaan arvioida hyödyntämällä korkeimman oikeuden ratkaisua KKO 2022:11. Vaikka tapauksessa ylläpitäjä lopulta tuomittiin tekijänä, voidaan ratkaisun perusteella tehdä päätelmiä erilaisten toimien merkityksellisyydestä sekä siitä, minkälaisia toimia yksinään olisi voitu arvioida avunantona.

Ratkaisussa KKO 2022:11 merkityksellistä tekijävastuun syntymiselle oli muun muassa ylläpitäjän toiminnan laajuus ja tarkoitus, aktiivisten toimien suuri määrä sekä toiminnan pitkä ajallinen kesto. Tapauksessa ylläpitäjä oli aktiivisilla toimilla nimenomaisesti halunnut helpottaa ja parantaa toimimista alustalla, joten hän oli pääosin tehnyt toimia alustalla asioivien henkilöiden pyynnöstä ja heidän toiveidensa mukaisesti. Lisäksi ylläpitäjä oli käyttänyt ylläpitotoimiin huomattavan määrän aikaa. Korkein oikeus katsoi toimilla olleen kokonaisuutena arvioiden keskeinen ja merkittävä vaikutus huumausaineiden leviämiseen. Lisäksi se katsoi toimien muodostaneen kokonaisuutena arvostellen keskeisen edellytyksen myyjien ja ostajien välisen kontaktin syntymiselle. Koska huumausaineiden välittäminen itsessään on rangaistavaa, ei tekijävastuun katsottu edellyttävän yhteistoimintaa myyjien ja ostajien kanssa.

Kun pohditaan, millä edellytyksillä edellä mainittuja toimia voitaisiin arvioida avunantona, huomio kiinnittyy juuri korkeimman oikeuden mainitsemaan toimien lukumääriin ja niiden ajallisiin ulottuvuuksiin. Kun otetaan huomioon huumausainerikoksissa jo lähtökohtaisesti kapea avunannon ala ja laaja kriminalisointi, olisi avunannoksi katsottavien toimien siten tullut lähtökohtaisesti olla vain yksittäisiä ja vähämerkityksellisiä sekä niihin käytetyn ajan vähäistä. Vaikka kaikkien tapauksessa tehtyjen, kuten lukemista helpottavien, toimien ei yksinään arvioiden voitu katsoa suuresti edistäneen huumausaineiden levittämistä, niillä oli osansa arvioitaessa menettelyn kokonaismerkitystä.

---

⁶⁷ HE 44/2002, s. 152.

⁶⁸ Siro 2017, s. 189–190.

Lopuksi on syytä nostaa esiin alustalla käytetyn teknisen toteuttamistavan merkitys avunantotoimien merkityksellisyyden arvioinnissa. Korkein oikeus on ottanut asiaan kantaa edellä käsitellyssä ratkaisussa KKO 2022:11 sekä ratkaisussa KKO 2010:47, joka koski laittomaan tiedostojen jakamiseen perustettua Finreactor-tiedostojenjakoverkkoa ja sen ylläpitäjien rikosoikeudellista vastuuta. Tapauksissa korkein oikeus katsoi, että toimien teknisen toteuttamistavan vuoksi välitön osallistuminen tai suorien toimenpiteiden kohdistaminen syytteessä yksilöityihin tekoihin ei ollut tarpeen eikä tämä seikka yksinään poistanut ylläpitäjien rikosoikeudellista vastuuta.⁶⁹ Koska teknisellä toteuttamistavalla ei huumausainerikosta koskevan ratkaisun KKO 2022:11 mukaan ollut merkitystä tekijävastuun syntyemiselle, nähdäkseni sille ei voida antaa suurempaa merkitystä myöskään vastaavassa tapauksessa, jossa arvioidaan avunantovastuuta. Korkeimman oikeuden tulkintakannanotto korostaakin menettelyn kokonaismerkityksen arviointia sekä kaventaa olennaisesti ylläpitäjän mahdollisuutta pyrkiä rajoittamaan vastuutaan erilaisten teknisten ratkaisujen avulla.

3.4 Ylläpitäjän tahallisuus

3.4.1 Tahallisuuden sisältö ja kohteet

Jotta avunanto huumausainerikokseen voidaan lukea alustan ylläpitäjälle syyksi, tulee ylläpitäjän toimia huumausainerikosta edistäessään tahallisesti. Tahallisuutta arvioitaessa tarkastellaan, mitä tekijä on mieltänyt ja tahtonut tekohetkellä.⁷⁰ Avunantotahallisuuden arvioinnissa korostuvat kuitenkin tahallisuuden tiedolliset kriteerit, sillä oikeuskäytännössä ja -kirjallisuudessa vallitsevan näkemyksen mukaan avunantotahallisuuden alimman asteen täyttymistä arvioidaan vain tiedollisten kriteerien avulla.⁷¹ Arviointi kohdistuu siis siihen, mitä avunantaja on tiennyt avunantohetkellä. Omaksuttu näkemys ei jätä tahdolliselle kriteerille tilaa avunannon tahallisuusvaatimuksessa, minkä takia avunantotahallisuuden täytyminen ei edellytä avunantajan tahtoa edistää päätekoa.⁷² Näin ollen ylläpitäjän tahdolle edistää huumausainerikosta ei anneta työssä painoarvoa arvioitaessa avunantotahallisuuden alimman asteen täyttymistä.

---

⁶⁹ KKO 2010:47 (Ään.), kohta 18; KKO 2022:11, kohta 22.

⁷⁰ Tapani – Tolvanen – Hyttinen 2019, s. 264.

⁷¹ Luoto 2018, s. 117–118.

⁷² Luoto 2018, s. 124. Vrt. esim. Kühl 2012, s. 859–860. Saksalaisessa oikeuskirjallisuudessa esitetyn näkemyksen mukaan avunantotahallisuuteen kuuluu tahdollinen kriteeri. Tällöin avunantajan tahdon tulee kohdistua juurikin päärikoksen täyttymiseen.

Alustan ylläpitäjän tahallisuutta arvioitaessa keskeistä on selvittää, mihin seikkoihin tahallisuuden tulee kohdistua ja, kuinka tarkkaa tietoa ylläpitäjällä tulee olla näistä seikoista. Avunantoa koskevassa lainkohdassa ei avata tarkemmin avunantotahallisuuden sisältöä. Kuitenkin lain esitöiden mukaan avunantajan tahallisuuteen kuuluu tietoisuus päätekijän teosta, omasta toiminnasta sekä oman toiminnan päätekoa edistävästä merkityksestä.⁷³ Sitä, kuinka yksityiskohtaista tietoa avunantajalla tulee olla kyseisistä seikoista ei ole esitöissä täsmennetty.⁷⁴ Joka tapauksessa ylläpitäjällä tulee olla riittävä käsitys huumausainerikoksesta, omasta toiminnastaan sekä oman toimintansa huumausainerikosta edistävästä merkityksestä.

Vaikka lain esitöiden mukaan ylläpitäjän tulee olla tietoinen hänen omasta toiminnastaan avunantajana, en pidä tarkoituksenmukaisena korostaa sitä erillisenä avunantotahallisuuden kohteena. Oikeuskirjallisuudessa lähtökohtana on nimittäin pidetty sitä, että jokainen tietää mitä tekee. Tästä syystä avunantajan tietoisuutta omasta toiminnastaan ei ole myöskään tarkoituksenmukaista jakaa tahallisuuden eri asteisiin.⁷⁵ Sitä ei ole välttämättä tarpeen pitää edes itsenäisenä avunantotahallisuuden kohteena.⁷⁶ Toisin sanoen ylläpitäjän tietoisuus omasta toiminnasta täyttyy käytännössä automaattisesti, sillä ylläpitäjän katsotaan olevan selvillä asemastaan alustan ylläpitäjänä sekä toimista, joita hän tekee alustalla. Ylläpitäjän omaa toimintaa tahallisuuden kohteena on siten varsin selkeä arvioida. Sen sijaan työssä mielenkiinto kohdistuu ylläpitäjän tietoisuuteen huumausainerikoksesta ja ylläpitäjän toiminnan huumausainerikosta edistävästä merkityksestä. Ylläpitäjän tietoisuuteen vaikuttaa ennen kaikkea se, että avunantaminen tehdään alustalla. Avunanto voidaan täten tehdä ajallisesti ja paikallisesti erillään huumausainerikoksen varsinaisesta täytäntöönpanosta.

Ennen siirtymistä muiden tahallisuuden kohteiden käsittelyyn on keskeistä nostaa esiin, mikä merkitys on huumausainerikoksen tekijän tietoisuudella ylläpitäjän toiminnasta. Koska ylläpitäjä antaa apua huumausainerikokseen alustalla, avunantaminen voidaan tehdä varsin helposti niin, että huumausainerikoksen tekijä ei havaitse sitä. Siten ei ole poissuljettua, ettei huumausainerikoksen tekijä ole ollenkaan tietoinen ylläpitäjän toiminnasta. Lain esitöiden mukaan avunantajan ja päätekijän ei tarvitse kuitenkaan toimia yhteisymmärryksessä.

---

⁷³ HE 44/2002 vp, s. 156.

⁷⁴ Luoto 2018, s. 127.

⁷⁵ Tapani – Tolvanen – Hyttinen 2019, s. 537. Vrt. Luoto 2018, s. 131. Luodon mukaan joissain harvinaisissa tilanteissa avunantaja ei ole tietoinen omasta toiminnastaan. Tällöin kyse on lähinnä syyntakeettomasta henkilöstä, joka ei ymmärrä, mitä hän tekee. Syyntakeettoman avunantajan rikosoikeudellinen vastuu jää kuitenkin aina täyttymättä jo syyntakeettomuuden takia.

⁷⁶ Luoto 2018, s. 131. Ks. myös Kühl 2012, s. 859–860.

Päätökijän ei myöskään tarvitse olla selvillä avunantajan toiminnasta.⁷⁷ Näin ollen avunantotahallisuuden täyttymistä ei estä se, että huumausainerikoksen tekijä ei tiedä alustan ylläpitäjän toimista, jotka edistävät huumausainerikoksen toteutumista.

3.4.2 Tietoisuus huumausainerikoksesta

Avunantotahallisuuden tulee kattaa päätökijän teko. Kysymys on siitä, mitä ylläpitäjän tulee tietää avunannon kohteena olevasta huumausainerikoksesta ja kuinka yksityiskohtaista tietoa hänellä tulee olla tahallisuuden täyttymiseksi. Avunantajan tulee olla ensinnäkin tietoinen, että päärikos tehdään ja sen tunnusmerkistöön sisältyvät olosuhteet ovat olemassa.⁷⁸ Peittämisperiaate edellyttää, että tahallisuus kattaa kaikki teonhetkiset olosuhteet eli tosiseikat, joihin teon rangaistavuus perustuu.⁷⁹ Käytännössä avunantotahallisuus kohdistuu kuitenkin päärikoksen abstraktiin tekotyyppiin, sillä avunantajalla ei voi avunantohetkellä olla yksityiskohtaista tietoa tulevaisuudessa toteutuvan rikoksen konkreettisista olosuhteista.⁸⁰ Kun ylläpitäjän avunanto kohdistuu huumausainerikokseen, ylläpitäjän tulee olla tietoinen kaikista huumausainerikoksen tunnusmerkistön täyttävistä olosuhteista. Tahallisuuden tulee kattaa sekä levittämisen että huumausaineen tunnusmerkistötekijät. Ylläpitäjän tulee mieltää, että päätökijä jollakin tavalla levittää huumausainetta. Merkitystä ei nähdäkseni ole sillä, minä levittämisen muotona ylläpitäjä päätökijän toimintaa pitää, sillä tunnusmerkistö kattaa kaikki levittämisen tekotavat. Keskeisempänä arvioinnissa voidaan pitää sitä, tietääkö ylläpitäjä, että levittämisen kohteena on todella huumausaine.

Entä kuinka yksityiskohtaista tietoa ylläpitäjällä tulee olla huumausainerikoksesta? Lain esitöiden mukaan avunantajan käsityksen päteosta sekä toteutuneen päteon tulee vastata riittävästi toisiaan.⁸¹ On kuitenkin katsottu, että avunantajalta voidaan edellyttää vain yleispiirteistä käsitystä päteosta, sillä avunantaja edistää meneillään olevaa tai vasta tulevaisuudessa tehtävää rikosta.⁸² Kun avunantajan tahallisuutta arvioidaan avunantohetkellä vallinneen tietoisuuden perusteella, ei tahallisuus voi kattaa kaikkia tulevan päteon

---

⁷⁷ HE 44/2002 vp, s.156.

⁷⁸ Tapani – Tolvanen – Hyttinen 2019, s. 538.

⁷⁹ Nuutila 1997, s. 227.

⁸⁰ Luoto 2018, s. 137.

⁸¹ HE 44/2002 vp, s. 155.

⁸² Luoto 2018, s. 137.

yksityiskohtia.⁸³ Toisaalta korkein oikeus on katsonut, etteivät liian epämääräiset epäilyt riitä täyttämään avunantajan tahallisuusvaatimusta.

Tapauksessa KKO 2001:117 B oli toiminut matkustajana autossa, kun A oli tuonut huumausaineita Virossa Suomeen. B:n mukanaolon todettiin tapauksessa edistäneen huumausainerikosta. Korkein oikeus katsoi, että B oli todennäköisesti epäillyt A:n yrittävän tuoda Suomeen jotakin laitonta tavaraa tai epäillyt matkaan liittyvän ainakin jotain lainvastaista. Tapauksessa ei ollut kuitenkaan näytetty, että B oli pitänyt varsin todennäköisenä, että A oli tuomassa juuri huumausaineita Suomeen. Avunantotahallisuus jäi siksi täyttymättä. Näin ollen alustan ylläpitäjän tahallisuuden täytyminen edellyttää, ettei tietoisuus huumausainerikoksesta jää liian yleiselle tasolle. Toisaalta tarkkaa tietoa huumausainerikoksen yksityiskohdista, kuten tekoajasta tai huumausaineen määrästä, ei tahallisuuden täyttymiseksi voida edellyttää.

Korkein oikeus on vakiintuneesti katsonut, että avunantajan on pidettävä vähintään varsin todennäköisenä, että päärikos tehdään ja sen tunnusmerkistöön sisältyvät tosiseikat toteutuvat.⁸⁴ Vallitsevan oikeuskäytännön mukaan ylläpitäjän tietoisuutta huumausainerikoksesta arvioidaan siis todennäköisyystahallisuuden avulla. Todennäköisyystahallisuus edellyttää, että olosuhteiden olemassaolon objektiivinen todennäköisyys on yli 50 prosenttia.⁸⁵ Tahallisuuden arviointi on kuitenkin tehtävä tekijän näkökulmasta, jolloin huomioitavaksi tulee tekijän teonhetkinen käsitys olosuhteiden olemassaolosta.⁸⁶ Näin ollen tuomioistuimen arvioinnista tulee tapauskohtaista.⁸⁷

Alustan ylläpitäjän tulee siis pitää avunantohetkellä todennäköisempänä sitä, että huumausainerikos tehdään ennemmin tai myöhemmin kuin sitä, ettei rikosta tulla tekemään. Lisäksi ylläpitäjän on pidettävä uskottavampana sitä, että kyse on juuri huumausaineen levittämisestä kuin sitä, että pääteko ei täytä näitä tosiseikkoja. Kynnys tahallisuuden täyttymiselle ei ole siten aivan matala. Koska kyse on kuitenkin meneillään tai vasta odotettavissa olevasta rikoksesta, todennäköisyystahallisuuden täytyminen edellyttää verrattain paljon tietoa tulevasta huumausainerikoksesta.

---

⁸³ Luoto 2018, s. 128. Ks. myös KKO 2024:40 (Ään.), kohta 5.

⁸⁴ Ks. esim. KKO 2009:87 (Ään.), kohta 4; KKO 2015:10, kohta 8.

⁸⁵ Tapani – Tolvanen – Hyttinen 2019, s. 278.

⁸⁶ HE 44/2002 vp, s. 87–88.

⁸⁷ Melander 2019, s. 170.

Koska tahallisuuden arvioinnissa tulee huomiotavaksi ylläpitäjän avunantohetkellä vallinnut käsitys, arviointi perustuu väistämättä kunkin tapauksen tosiseikkoihin.⁸⁸ Pidän kuitenkin ylläpitäjän tahallisuuden arvioinnissa keskeisenä tarkastella sitä, kuinka avointa toiminta alustalla on avunantohetkellä ollut ja, miten selvästi ylläpitäjä on voinut havaita, että kyse on juuri huumausaineen levittämisestä. Nähdäkseni tahallisuusvaatimus täyttyy sitä helpommin, mitä avoimempaa huumausaineiden levittäminen alustalla on, koska sitä helpommin ylläpitäjä tulee tietoiseksi huumausainerikoksen tosiseikoista. Myös myötävaikuttamisen tapa voi vaikuttaa tahallisuuden täyttymiseen. Mikäli ylläpitäjä laatii toisen puolesta huumausaineiden myynti-ilmoituksen tai jakaa huumausaineiden käyttäjien tietoja huumausaineen myyjälle, täyttyy tahallisuus nähdäkseni herkemmin kuin silloin, jos ylläpitäjä ainoastaan perustaa alustan, jolla myöhemmin käydään huumausainekauppaa. Ensin mainituissa tekotavoissa ylläpitäjä nimittäin mitä ilmeisemmin saa tietoa sellaisista tosiseikoista, joista hän voi mieltää, että huumausaineiden levittämisrikos tullaan tekemään.

Alustalle on usein ominaista, että sen käyttäjäpiiri on laaja ja jopa ennalta rajaamaton. Tällöin myös huumausainerikoksen potentiaalisia tekijöitä on useita. Kun avunantaminen tehdään alustalla, ylläpitäjän voi olla haastava yksilöidä, kenen huumausainerikokseen avunantaminen kohdistuu. Keskeistä onkin pohtia, kuinka tarkkaa tietoa ylläpitäjältä edellytetään huumausainerikoksen tekijästä. Oikeuskirjallisuudessa riittävänä on pidetty, että avunantaja tietää päärikoksen potentiaalisen tekijäpiirin eikä avunantajan tarvitse pystyä yksilöimään päärikoksen tekijää. Mikäli päärikoksen tekijä on kuitenkin avunantajalle täysin ennakoimaton henkilö, avunantajan tahallisuus jää täyttymättä.⁸⁹ Oikeuskirjallisuudessa ei ole kuitenkaan tarkkaan määritelty, kuinka laaja potentiaalinen tekijäpiiri voi olla. Alustalla se voi muodostua hyvinkin laajaksi, mikäli toiminta alustalla on aktiivista ja käyttäjäpiiri on laaja. Kun riittävänä pidetään, että ylläpitäjä tietää vain huumausainerikoksen potentiaaliset tekijät, tietoisuus päätekijästä ei nähdäkseni ratkaisevalla tavalla määritä myöskään ylläpitäjän avunantovastuun rajoja.

Päätekijän yksilöintiin kytkeytyy myös kysymys päärikoksen objektin yksilöinnistä. Täytyykö siis ylläpitäjän kyetä yksilöimään huumausainerikoksen kohteena oleva huumausaine-erä? Päärikoksen tekijästä esitettyä näkemystä voidaan soveltaa myös päärikoksen objektiin.⁹⁰ Ylläpitäjän ei siten tarvitse tietää, mihin yksilöityyn huumausaine-erään huumausainerikos

---

⁸⁸ Ks. KKO 2024:49, kohta 17.

⁸⁹ Luoto 2018, s. 143.

⁹⁰ Luoto 2018, s. 143.

kohdistuu. Riittävää on, että ylläpitäjä tietää teon objektina olevan huumausaine. Vaatimus huumausaine-erän yksilöimisestä asettaisikin korkean kynnyksen ylläpitäjän tahallisuuden täyttymiselle. Koska päärikoksen tekijää ja objektia on pidettävä olosuhdetunnusmerkkeinä, sovelletaan niihin olosuhdetahallisuutta.⁹¹ Täten tietoisuuden alin aste määräytyy edellä esitetyllä tavalla todennäköisyystahallisuuden perusteella. Ylläpitäjän tuleekin pitää vähintään varsin todennäköisenä, että huumausainerikoksen tekijä tulee potentiaalisena pidettävästä tekijäpiiristä ja rikoksen kohteena on jokin huumausaine.

3.4.3 Tietoisuus oman toiminnan huumausainerikosta edistävästä merkityksestä

Viimeisenä avunantotahallisuuden kohteena on avunantajan toiminnan päätekoa edistävä merkitys. Toisin sanoen ylläpitäjän on oltava tietoinen siitä, että hänen alustalla tekemänsä avunantotoimi edistää huumausainerikosta. Tahallisuus kohdistuu siten ylläpitäjän toiminnan huumausainerikosta edistävään vaikutukseen, jota on käsitelty kausaalisuutta koskevassa luvussa 3.3.

Oikeuskirjallisuudessa esiintyy eriäviä näkemyksiä siitä, millaista tietoisuutta kyseinen tahallisuuden kohde edellyttää. Enemmän tukea on saanut näkemys, jonka mukaan avunantajan tietoisuus oman toimintansa päätekoa edistävästä merkityksestä voidaan jakaa asteisiin.⁹² Tukeudun tähän näkemykseen, sillä myös korkein oikeus on oikeuskäytännössään tulkinnut tahallisuuden kohdetta tällä tavoin.⁹³ Tällöin avunantajan tietoisuutta tulee arvioida varmuus- tai todennäköisyystahallisuuden perusteella.⁹⁴ Ylläpitäjän tulee siis pitää avunantohetkellä varmana tai varsin todennäköisenä, että hänen toimintansa edistää huumausainerikoksen tekemistä.

Koska todennäköisyystahallisuus on vakiintunut tahallisuuden alimmaksi asteeksi,⁹⁵ avunantovastuun syntymiseksi riittää, että todennäköisyystahallisuus täyttyy. Mikäli ylläpitäjä ei pidä edes varsin todennäköisenä, että hänen toimintansa edistää huumausainerikosta, jää toiminta kokonaan avunantovastuun ulkopuolelle. Nähdäkseni näin voi käydä esimerkiksi silloin, kun ylläpitäjä perustaa alustan, jota myöhemmin käytetään huumausainekauppaan. Ylläpitäjän on nimittäin vaikea perustamishetkellä tietää, mihin alustaa tullaan käyttämään

---

⁹¹ Luoto 2018 s. 144; HE 44/2002 vp, s. 73.

⁹² Luoto 2018, s. 132–133; Tapani – Tolvanen – Hyttinen 2019, s. 538. Vrt. Korkka-Knuts – Frände – Helenius 2020, s. 353.

⁹³ Ks. esim. KKO 2009:87 (Ään.), kohta 8; KKO 2015:10.

⁹⁴ Tapani – Tolvanen – Hyttinen 2019, s. 538.

⁹⁵ HE 44/2002 vp, s. 87.

eikä pelkkä toiveajattelu huumausaineiden kaupankäynnin edistämisestä riitä täyttämään tahallisuusvaatimusta. Myös tähän tahallisuuden kohteeseen soveltuu se, mitä todennäköisyystahallisuudesta on esitetty luvussa 3.4.2. On kuitenkin tarpeen korostaa, että todennäköisyystahallisuudessa arviointi keskittyy yksinomaan ylläpitäjän tietoisuuden tasoon avunantohetkellä.

Luoto on esittänyt näkemyksen, jonka mukaan avunantajan tietoisuutta oman toimintansa päätekoa edistävästä merkityksestä voidaan arvioida myös tarkoitustahallisuuden perusteella.⁹⁶ Näkemys perustuu tulkintaan, jonka mukaan päärikoksen edistymistä tulee pitää avunantamisen seurauksena ja seuraustahallisuutta edellyttävänä tunnusmerkkinä.⁹⁷ Mikäli tarkoitustahallisuutta sovellettaisiin ylläpitäjään, ylläpitäjältä vaadittava tietoisuuden taso asettuisi matalammalle kuin todennäköisyystahallisuutta sovellettaessa.

Tarkoitustahallisuudessa korostuu nimittäin tekijän teonhetkinen tarkoitus, jolloin seurauksen syntymisen todennäköisyys voi olla pienempi. Rikoslain 3:6:n mukaan tarkoitustahallisuus täyttyy, mikäli tekijä on tarkoittanut aiheuttaa tunnusmerkistön mukaisen seurauksen. Riittävää on, ettei seurausta voida pitää täysin poissuljettuna mahdollisuutena.⁹⁸ Vaikka tekijän arvion mukaan seuraus on vain oletettava eli ei aivan epätodennäköinen, tarkoitustahallisuus yhä täyttyy.⁹⁹ Seuraukselta vaadittava todennäköisyysaste on siten huomattavasti alempi kuin todennäköisyystahallisuudessa edellytetty ”varsin todennäköinen” -taso.

Mikäli Luodon näkemystä sovellettaisiin ylläpitäjän toimintaan, ylläpitäjän tarkoitukselle voitaisiin antaa huomattava painoarvo. Esimerkiksi voidaan ottaa tilanne, jossa ylläpitäjällä on nimenomainen tarkoitus parannella alustan toimintoja helpottaakseen huumausaineiden myymistä. Vaikka todennäköisyys sille, että toimintojen paranteleminen edistää huumausaineiden myymistä olisi pieni, ylläpitäjän tahallisuusvaatimus voisi täytyä, mikäli ylläpitäjä ei ole avunantohetkellä pitänyt huumausainerikoksen edistymistä täysin poissuljettuna mahdollisuutena. Tarkoitustahallisuuden soveltaminen edellyttää kuitenkin, että tarkoitus pystytään näyttämään toteen. Käytännössä se voi olla haastavaa, sillä toteennäyttämiseksi on oikeuskäytännössä asetettu korkeat vaatimukset.¹⁰⁰

---

⁹⁶ Luoto 2018, s. 133.

⁹⁷ Luoto 2018, s. 125. Vrt. Frände 2010, s. 164.

⁹⁸ HE 44/2002 vp, s. 86.

⁹⁹ Tapani – Tolvanen – Hyttinen 2019, s. 266.

¹⁰⁰ Tapani – Tolvanen – Hyttinen 2019, s. 266. Ks. myös Boucht – Frände 2019, s. 61.

Tarkoitustahallisuuden soveltuminen ylläpitäjän tahallisuuden arviointiin ei ole kuitenkaan nähdäkseni poissuljettua, sillä korkeimman oikeuden oikeuskäytännöstä ei käy ilmi, voidaanko päärikoksen edistyminen tulkita avunantamisen seuraukseksi.¹⁰¹ Tällä hetkellä Luodon näkemystä tukevaa oikeuskäytäntöä ei kuitenkaan ole, minkä vuoksi on epäselvää, voidaanko ylläpitäjän tahallisuutta todella arvioida tarkoitustahallisuuden perusteella.

---

¹⁰¹ Ks. Luoto 2018, s. 125.

4 Johtopäätökset

Työ osoittaa, että alustan ylläpitäjän avunantovastuun ala huumausainerikoksessa on verrattain kapea. Ylläpitäjän avunantovastuun syntyminen edellyttää kaikkien avunannon rangaistavuuden edellytysten täyttymistä. Toisaalta ylläpitäjän menettely ei kuitenkaan saa ylittää huumausainerikoksen alhaisen tekijävastuun rajaa. Vaikka jokainen tapaus edellyttää yksilöllistä arviointia, olen työssä tunnistanut myötävaikuttamisen tapoja ja piirteitä, jotka tulevat todennäköisemmin arvioitavaksi avunantona kuin tekijävastuuna tai jäävät kokonaan osallisuusvastuun ulkopuolelle.

Aksessorisuusvaatimuksesta seuraa, että alustan ylläpitäjän avunannon rangaistavuus edellyttää pääteon rangaistavuutta. Alustan ylläpitäjän vastuu avunantajana on siten sidoksissa sekä huumausainerikoksen rangaistavuuteen että sen oikeudelliseen arviointiin. Alustan ylläpitäjän avunantovastuun arvioinnin näkökulmasta on merkityksellistä, että huumausainerikoksen tekijän jääminen anonyymiksi ei kuitenkaan automaattisesti poista mahdollisuutta tuomita ylläpitäjää avunannosta huumausainerikokseen.

Vaatus avunannon ja pääteon ajallisesta yhteydestä puolestaan edellyttää, että ylläpitäjä toimii ennen huumausainerikosta tai viimeistään sen aikana. Tarkasteltaessa avunantoa huumausainerikokseen korostuu tarve määrittää ajankohta, jolloin rikos on täyttynyt. Huumausainerikos täyttyy nimittäin varsin helposti, sillä huumausaineen levittäminen on rangaistu sen kaikkine tekotapoineen. Tästä syystä saavutetaan helposti myös ajankohta, jolloin ylläpitäjän toimintaa ei voida pitää enää avunantona huumausainerikokseen. Vaatus ajallisesta yhteydestä täytyykin sitä varmemmin, mitä varhaisemmassa vaiheessa ylläpitäjä toimii.

Avunannon objektiivisen tunnusmerkistön täyttyminen edellyttää päärikoksen edistämisen lisäksi myös sitä, että avunantotoimi on kokonaisuutena arvostellen ollut riittävän merkityksellinen huumausainerikoksen toteutumiselle. Pelkkä passiivinen tai salliva menettely ei lähtökohtaisesti täytä avunannon objektiivista tunnusmerkistöä. Kuitenkin jo pienet aktiiviset toimet voivat riittää avunantovastuun täyttymiseen erityisesti silloin, kun niitä on paljon ja ne toistuvat päärikoksen keston nähden pidemmällä ajanjaksolla. Mikäli toimia pidetään huumausainerikoksen kannalta keskeisinä ja välttämättöminä, tulee toiminta arvioitavaksi puolestaan tekijävastuuna. Avunannon tekotavat ovat kuitenkin moninaiset, ja avunanto on mahdollinen myös laiminlyöntinä, vaikka sen soveltamisala

rikosoikeusteoreettisesti tarkastellen jää aiemmin esitettyjen perustelujen valossa varsin kapeaksi. Erityisesti alustan ylläpitäjän avunantovastuun näkökulmasta on huomionarvoista, ettei avunannon tekninen toteuttamistapa yksinään vapauta ylläpitäjää avunantovastuusta.

Avunantoa koskeva RL 5:6 asettaa ylläpitäjälle selkeän tahallisuusvaatimuksen.

Tahallisuuden kohteista vain huumausainerikos ja ylläpitäjän toiminnan huumausainerikosta edistävä merkitys ovat keskeisiä määrittämään ylläpitäjän avunantovastuun rajoja. Vallitsevan oikeuskäytännön perusteella ylläpitäjän tahallisuuden alaraja määräytyy

todennäköisyystahallisuuden avulla. Nähdäkseni kynnys tahallisuuden täyttymiselle ei ole silti aivan matala, sillä tahallisuus edellyttää tietoa meneillään tai vasta odotettavissa olevasta huumausainerikoksesta. Merkillepantavaa on, että tahallisuuden arviointi on korostuneen tapauskohtaista, sillä se perustuu ylläpitäjällä avunantohetkellä vallinneeseen käsitykseen.

Nähdäkseni arvioinnissa tulee kuitenkin kiinnittää huomiota myötävaikuttamisen tapaan sekä siihen, kuinka avointa toiminta alustalla on ollut ja kuinka selviä havaintoja ylläpitäjä on voinut tehdä huumausaineen levittämisestä.